

TEATTERIKORKEAKOULU
TEATERHÖGSKOLAN
THEATRE ACADEMY HELSINKI

Drno 107/08/2010
16.8.2010

Teatterikorkeakoulun lausunto hallituksen esityksestä laiksi Taiteen edistämiskeskuksesta

Teatterikorkeakoulu pitää hyvänä, että opetus- ja kulttuuriministeriö on valmistellut esitystä valtion taidetoimikuntalaitoksen hallintorakenteen uudistamiseksi. Taiteen toimintaympäristö on muuttunut merkittävästi ja 1960-luvulta peräisin oleva lainsäädäntö ja järjestelmä vaativat uudistamista.

Teatterikorkeakoulu kannattaa Taiteen edistämiskeskuksen perustamista ja sen irrottamista opetusministeriön kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osastosta. Näin syntyvä itsenäinen virasto on vahvempi, itsenäisempi ja strategisempi toimija kuin nykyinen taiteen keskus-toimikuntalaitos osana opetus- ja kulttuuriministeriön keskushallintoa. Kannatamme operatiivisten tehtävien siirtämisen jatkamista Taiteen edistämiskeskukselle. Itsenäinen virasto voi edistää taiteen asemaa laajasti ja kehittää ammattimaista ja nykyaikaista hallintokulttuuria.

Taiteen edistämisen tulee säilyä johtajan lisäksi taiteen asiantuntijoilla. Ehdotettu malli herättää pelkoja, koska siinä toimikunnat on asetettu alisteiseksi yhdelle johtajalle, vaikkakin luottamustoiminta ja vertaisarviointi säilyisivät apurahojen ja tukien jaossa. Teatterikorkeakoulu pitää luontevana verrata edistämiskeskusta Suomen Akatemiaan. Ehdotamme harkittavaksi uudelleen aiemmin keskustelussa ollutta mallia: Hallitus koostuisi taidetoimikuntien puheenjohtajista (5 kpl) ja kahdesta tai kolmesta ulkopuolisesta valtioneuvoston nimittämästä jäsenestä. Tässä mallissa taiteen edistämiskeskuksen johtaja voisi toimia hallituksen jäsenenä tai hallituksen esittelijänä. Tärkeää on, että hallituksen puheenjohtaja ei olisi kukaan toimikunnan puheenjohtajista. Hallituksen tehtäviin kuuluu luontevasti laaja-alainen taiteen aseman edistäminen; taidepoliittisten strategioiden ja yleisten toimintalinjojen ja tavoitteiden luominen, eri taiteenalojen ja toimikuntien etujen yhteen sovittaminen ja määrärahojen jakaminen toimikuntien kesken. Kannatamme esityksen mukaisesti taiteilijoiden apurahojen ja muiden tukien vertaisarviointia.

Johtajalla ja hänen alaisuudessaan toimivilla johtavilla virkamiehillä on vastuu toimikuntien edellyttämän ammattimaisen hallinnon toteuttamisesta. Teatterikorkeakoulu pitää ehdotusta onnistuneena. Teatterikorkeakoulu kuten muut suomalaiset taideyliopistot toimivat juuri tämän mallin mukaisesti: hallintopalvelut hoidetaan eri alojen laitoksille yhdenmukaisesti ja yhdessä yksikössä.

Teatterikorkeakoulu pitää mahdollisena toimikuntalaitoksen muuttamista esitetysti. Toimikuntien määrän vähentäminen tukee sitä, että taiteenalojen välinen ymmärrys ja yhteistyö lisääntyvät. Laajemmat toimikunnat voivat paremmin vastata taiteen kentän muutoksiin ja väliinputoajien kuten sarjakuvataiteilijoiden, valo- ja äänitaiteilijoiden jne. huomioon ottamiseen apurahojen jaossa. Asiantuntijoiden käyttöä vertaisarvioinnissa tulee kuitenkin kehittää. Uudistus voisi johtaa yhdenmukaisempiin myöntökriteereihin eri taiteenaloilla. Arm's length-periaate voi toimia nykyistään paremmin ministeriöstä irrallisessa, itsenäisemmässä virastossa. Laajempia alakokonaisuuksia kattavissa toimikunnissa arm's length periaate voi taas toimia toiseen suuntaan siten, että asiantuntijoilla on riittävä välimatka apurahan hakijoihin. Teatterikorkeakoulu katsoo, että alueellisten toimikuntien määrää ja toimintaa tulisi myös tarkastella kriittisesti ja kehittää.

Toimikuntien väheneminen herättää kuitenkin kentällä sekä myös Teatterikorkeakoulun sisällä pelkoa siitä, että eri taitealojen asiantuntemus ei olisi laaja-alaisemmissa toimikunnissa riittävää. Entistä tärkeämmäksi tulee korostaa jäsenten taiteellista näkemystä, omakohtaista taiteellista toimintaa tai muuta vahvaa asiantuntijuutta. Edelleen on tärkeä samalla kiinnittää huomiota siihen, että uudistus ei johda joidenkin taitealojen rahoituksen laskuun toisten kustannuksella.

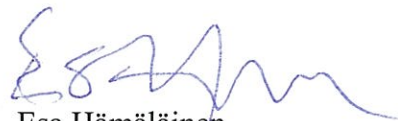
Teatterikorkeakoulu pitää tärkeänä, että Suomessa on taiteilijaprofessoreita jatkossakin. Tukijärjestelmää on mahdollista yhdenmukaistaa esitetysti siten, että taiteilijaprofessorin virat lakautetaan ja korvataan 10-vuotisilla taiteilija-apurahoilla ja taiteilija-professorin nimikkeellä. Samassa yhteydessä on tärkeää arvioida taiteilijaprofessorin apurahan taso uudelleen ja rinnastaa se tiedepuolen vastaaviin nimikkeisiin. Teatterikorkeakoulu katsoo, että taiteilijaprofessorin apurahan pitäisi vastata vähintään taideyliopistojen professoreiden palkkatasoa. Toinen vaihtoehto voisi olla sijoittaa osa taiteilijaprofessoreista taideyliopistoihin erityisesti silloin, kun kyseessä on taiteellista tutkimusta harjoittava henkilö.

Teatterikorkeakoulu kiinnittää huomiota siihen, että toimikuntien puheenjohtajien ja jäsenten palkkiotasoa on syytä samassa yhteydessä nostaa vastaamaan tehtävän edellyttämää työmäärää ja vaativuutta. Erityisesti taidealoilla vakituiset työsuhteet ovat harvinaisia, eikä siten taiteilijoilla useinkaan ole työnantajaa, joka voisi antaa taiteilijalle luvan käyttää osan työajasta toimikuntatyöskentelyyn. Parhaiden asiantuntijoiden saaminen mukaan toimikuntatyöskentelyyn on syytä varmistaa asianmukaisilla korvauksilla.

Helsingissä 16.8.2010

Paula Tuovinen
rehtori

Esa Hämäläinen
hallintojohtaja